

Tworzenie rocznego planu pracy przedszkola

Chociaż zadanie tworzenia rocznego planu pracy nie jest wprost i szczegółowo opisane w przepisach prawa oświatowego, należy do obowiązków dyrektora przedszkola – zarówno publicznego, jak i niepublicznego.

Nowe Rozporządzenie z dnia 10 maja 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie nadzoru pedagogicznego wymienia i opisuje 12 wymagań wobec przedszkoli, służących do ewaluacji zewnętrznej, czyli badania oceniającego pracę placówki. Jeśli założyć, że udałoby jej się spełnić te wymagania na poziomie A, a więc na poziomie bardzo wysokim (najwyższa ocena z możliwych do uzyskania), to można przyjąć, że takie przedszkole jest najlepsze, idealne. Dążeniem polskich placówek przedszkolnych – zarówno publicznych, jak i niepublicznych – powinna być zatem praca na takim właśnie poziomie. Wymagania te stanowią wzorzec doskonałości i wytyczają niezwykle istotny kierunek rozwoju. Ich znajomość pozwala na zaplanowanie działań, które będą z sobą spójne, a jednocześnie będą zmierzać do osiągnięcia wymarzonego poziomu A.

Rozwój przedszkola i doskonalenie jego pracy to proces, na który składa się wiele elementów, takich jak wymagania stawiane przez państwo, koncepcja pracy, planowanie roczne. Tymczasem znaczna część przedszkoli utożsamia koncepcję tylko z planowaniem rocznym. Czy słusznie?

PLAN A KONCEPCJA

Zagadnienie planowania rocznego pracy przedszkola nie jest uregulowane prawnie w sposób jednoznaczny, bowiem przepisy nie stanowią o konieczności tworzenia dokumentu pod taką nazwą. Gruntowna analiza *Rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego* pozwala jednak na wyciągnięcie wniosku, że taki dokument jest potrzebny, a nawet konieczny. Podobne przypuszczenie nasuwa także lektura wykazu kompetencji stanowiących rady pedagogicznej (art. 41 ust. 1 *Ustawy o systemie oświaty*), gdzie wymieniono m.in. zatwierdzenie planów pracy szkoły (przedszkola). Jednoznacznie sformułowano natomiast wymaganie dotyczące koncepcji w załączniku do *Rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego*:

„Wymaganie 1. **Przedszkole realizuje koncepcję pracy ukierunkowaną na rozwój dzieci.**

Poziom podstawowy (D):

Przedszkole działa zgodnie z przyjętą przez radę pedagogiczną własną koncepcją pracy, uwzględniającą potrzeby rozwojowe dzieci, specyfikę pracy przedszkola oraz zidentyfikowane oczekiwania środowiska lokalnego. Koncepcja pracy przedszkola jest znana rodzicom i przez nich akceptowana.

Poziom wysoki (B):

Koncepcja pracy przedszkola jest przygotowywana, modyfikowana i realizowana we współpracy z rodzicami”.

Współczesne przedszkole, aby osiągnąć wysoki poziom w realizacji swoich zadań, powinno charakteryzować się profesjonalizmem w budowaniu strategii, projektowaniu celów i planowaniu działań. Dobre, racjonalne planowanie zwiększa bowiem szanse sukcesu edukacyjnego wychowanków, zaś prawdopodobieństwo porażki ogranicza do minimum. Powstająca wewnątrz placówki koncepcja to wyraz planowania strategicznego. Stanowi ona podstawę rozwoju i doskonalenia.

FORMA KONCEPCJI

Przywołane wyżej wymaganie 1 z *Rozporządzenia w sprawie nadzoru* nakazuje mieć koncepcję swojej pracy, ale nie ustala jej formy. Ta sprawa pozostaje otwarta i należy do decyzji dyrektora i rady pedagogicznej. Praktyka pokazuje, że dokumenty wewnętrzne są czytelne, gdy myśl przewodnia, czyli to, o co nam chodzi i co wyznacza kierunek naszego działania, jest jasno określone. Wydaje się więc, że najbardziej czytelną formą koncepcji będzie odrębny dokument.

Posiadanie koncepcji to:

- ▶ gruntowna analiza aktualnego sposobu funkcjonowania przedszkola (stanu wyjściowego),
- ▶ konkretyzacja celów, do których zmierzamy,
- ▶ otwarcie możliwości twórczego myślenia o przedszkolu, kreowania jego przyszłości,
- ▶ integracja wszystkich podmiotów przedszkola wokół działania na rzecz budowania koncepcji,
- ▶ planowe działanie, uniknięcie przypadkowości decyzji,
- ▶ etapowa, ale postępująca realizacja celów,
- ▶ celowe gospodarowanie zasobami rzeczowymi i osobowymi przedszkola,
- ▶ budowanie bliższych relacji z otoczeniem przedszkola (szanse i zagrożenia),
- ▶ narzędzie w kreowaniu wizerunku placówki w otoczeniu.

W jaki sposób stworzyć koncepcję? Na początku należy:

- ▶ dokonać analizy tego, co posiadamy, naszego dorobku,
- ▶ dokonać oceny i podsumowania stanu aktualnego (mocne i słabe strony) – dobrze jest wykorzystać wymagania

stawiane przedszkolom przez państwo (załącznik do *Rozporządzenia w sprawie nadzoru*),

- ▶ ustalić, co jest dla nas jako przedszkola najważniejsze (nasze wartości), jaka jest nasza specyfika,
- ▶ zidentyfikować oczekiwania środowiska lokalnego,
- ▶ rozpoznać potrzeby rozwojowe dzieci,
- ▶ ustalić, dokąd zmierzamy – jaka jest nasza wizja przedszkola marzeń.

Elementy koncepcji pracy przedszkola:

- ▶ misja – główne cele, idee, wartości,
- ▶ wizja – opis przedszkola, do jakiego zmierzamy, w tym sylwetki absolwenta,
- ▶ określenie priorytetów – kierunków rozwoju.

CECHY KONCEPCJI

Jednym z kryteriów jakości planowania strategicznego jest użyteczność tego procesu. Aby ją zagwarantować, należy zapewnić spójność programów, wewnętrznych dokumentów i działań z koncepcją. Kolejnym warunkiem sukcesu placówki jest realność koncepcji, wyrażająca się m.in. wyznaczeniem celów możliwych do zrealizowania. Inna zasada, o której należy pamiętać, chcąc utrzymać porządek w planowaniu, to: „Im dłuższy czas realizacji, tym bardziej ogólny cel”. W koncepcji nie należy ujmować bardzo szczegółowych opisów zadań i działań ani wskazywać osób odpowiedzialnych oraz terminów realizacji. Dokument staje się wówczas mało elastyczny, utrudniając modyfikacje i bieżące zmiany. Koncepcja nie musi, a nawet nie powinna być oznaczona czasem realizacji, to dokument opisujący nasze przedszkole, do jakiego zmierzamy.

ŚWIADOMOŚĆ KONCEPCJI PRZY PLANOWANIU ROCZNYM

Jeśli koncepcja jest planem strategicznym, wizją naszego przedszkola przyszłości, to jej „wykonawcą” są kolejne roczne plany pracy. Stanowią one uszczegółowienie koncepcji i wyznaczają jej etapy w osiąganiu wizji.

Plany roczne zawierają zadania, gwarantujące osiągnięcie założonych priorytetów i celów ogólnych, konkretne terminy i spis osób odpowiedzialnych za ich realizację. Trzeba kilku lat (kilku rocznych planów pracy), aby uzyskać, wykreować to, do czego zmierzamy, tj. wizję zawartą w koncepcji. Nasz pomysł na przedszkole może być podczas realizacji modyfikowany. Roczny plan uwzględnia także nasze tradycje opisane w koncepcji.

ROCZNY PLAN PRACY A NADZÓR PEDAGOGICZNY

Plan pracy na rok to nie tylko realizacja koncepcji. To także zadania uwzględniające wnioski wynikające z nadzoru sprawowanego w poprzednim roku szkolnym. Taki wymóg zapisano w wymaganiu 12 – charakterystyka wymagania na poziomie D: „W procesie zarządzania, w oparciu o wnioski wynikające z nadzoru pedagogicznego, podejmuje się działania służące rozwojowi przedszkola”. W ustalonych wnioskach są zawarte

informacje o ważnych spostrzeżeniach i problemach, a co za tym idzie – o koniecznych zmianach. Roczny plan zawiera więc bieżące „poprawki” do funkcjonowania przedszkola.

ZADANIA WYNIKAJĄCE Z OBOWIĄZUJĄCEGO PRAWA

Roczny plan pracy jako bieżący i praktyczny dokument powinien uwzględniać zadania wynikające z analizy przepisów prawa, np.:

- ▶ obserwacje, badanie gotowości, indywidualne programy wspomaganie i korygowania rozwoju (*Rozporządzenie z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół*),
- ▶ wnioskowanie o dopuszczenie do użytku w przedszkolu przyjętych programów, opiniowanie przez radę pedagogiczną, ustalenie przedszkolnego zestawu programów (*Rozporządzenie dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników*),
- ▶ współpracę z rodzicami (*Rozporządzenie z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej...*),
- ▶ formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i rodziców (*Rozporządzenie z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach*),
- ▶ współpracę z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi i innymi podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc dzieciom, zgodnie z ich potrzebami i sytuacją społeczną (*Rozporządzenie w sprawie nadzoru pedagogicznego*).

ZAWARTOŚĆ PLANU

Roczny plan pracy przedszkola powinien zawierać:

1. Zadania pokazujące pierwszy lub kolejny etap realizacji koncepcji przedszkola, sposoby realizacji priorytetów zmierzających do osiągnięcia wizji (doskonalenie w obrębie własnej specyfiki).
2. Tradycje przedszkolne opisane w koncepcji.
3. Działania i zadania będące wyrazem poprawy, zmian jakościowych w oparciu o wnioski z nadzoru pedagogicznego.
4. Zadania wynikające z analizy przepisów prawa.

Wymienione powyżej elementy rocznego planu pracy mają swoje uzasadnienie oparte nie tylko na analizie *Rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego*, ale także na doświadczeniach praktycznych. Jak wspominaliśmy wcześniej, brakuje jednak jednoznacznego przepisu stanowiącego o konieczności istnienia rocznego planu pracy w postaci dokumentu czy też informującego o jego strukturze.

Czy można zatem spodziewać się negatywnych konsekwencji formalnych lub nieformalnych, jeśli w przedszkolu zabraknie rocznego planu pracy? Plan pracy na rok to jeden z podstawowych dokumentów wykonawczych w stosunku do koncepcji, wniosków z nadzoru pedagogicznego oraz aktów prawnych dotyczących funkcjonowania placówek przedszkolnych. Powinien być dla nauczycieli przewodnikiem po zada-

niach czekających ich w danym roku, przypomnieniem o terminach i odpowiedzialności indywidualnej lub zespołowej za wykonanie zadań. W sytuacji posiadania planu sprawdzi się powiedzenie, że dobry plan to połowa sukcesu, a jego brak to zaplanowana porażka.

Co z punktu widzenia zewnętrznego nadzoru pedagogicznego (właściwy kurator oświaty) oznacza brak planowania rocznego zawierającego ww. elementy? Skoro nie istnieje jednoznaczny przepis mówiący o konieczności opracowania rocznego planu, to sam brak dokumentu pod taką nazwą prawdopodobnie nie będzie miał żadnych konsekwencji. Brak planu można jednak zinterpretować także jako:

- ▶ brak realizacji koncepcji pracy,
- ▶ brak realizacji wymagania nr 12, tj. „W procesie zarządzania, w oparciu o wnioski wynikające z nadzoru pedagogicznego, podejmuje się działania służące rozwojowi przedszkola”,
- ▶ brak sprawnej organizacji pracy przedszkola,
- ▶ niski poziom przepływu informacji w przedszkolu.

Taka interpretacja braku rocznego planu pracy może oznaczać dla przedszkola niską ocenę w zakresie spełniania wymagań podczas ewaluacji zewnętrznej. Na szczęście można jej uniknąć, dowodząc, że praca w placówce planowana jest w inny sposób oraz że powyższe zadania są realizowane i odpowiednio dokumentowane.

Dobre, racjonalne planowanie zwiększa bowiem szanse sukcesu edukacyjnego wychowanków, zaś prawdopodobieństwo porażki ogranicza do minimum.

STRUKTURA PLANU

Aby uniknąć nieporozumień i zapewnić sobie dobrą organizację działania, warto opracować roczny plan pracy. **Zadania do wykonania** mogą być w nim ujęte w podstawowych sferach funkcjonowania przedszkola, np.:

- ▶ Opieka, wychowanie, edukacja.
- ▶ Wspomaganie indywidualnego rozwoju dziecka.
- ▶ Funkcjonowanie przedszkola w środowisku.
- ▶ Organizacja i zarządzanie przedszkolem.

Przykładowa struktura planu mogłaby wyglądać następująco:

1. Podstawy prawne.
2. Wnioski z nadzoru pedagogicznego z podsumowania drugiego semestru poprzedniego roku szkolnego.
3. Priorytety z koncepcji pracy przedszkola.
4. Cele i zadania do realizacji – ujęte w czterech obszarach, obejmujące ww. wnioski z nadzoru, priorytety z koncepcji oraz ważne zadania wynikające z obowiązującego prawa.
5. Przydział czynności i zajęć dodatkowych.
6. Zespoły zadaniowe nauczycieli.

Roczny plan pracy przedszkola trzeba opracować po podsumowaniu poprzedniego roku szkolnego i przekazaniu przez dyrektora wniosków z nadzoru pedagogicznego, a przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego.

Zgodnie z *Ustawą o systemie oświaty* (art. 41 ust. 1) zatwierdzanie planów pracy przedszkola, a więc także rocznych planów

pracy, należy do kompetencji stanowiących rady pedagogicznej. Należy zatem przyjąć ten dokument w drodze uchwały.

JAK UNIKNĄĆ BŁĘDÓW?

Najczęściej popełniane błędy podczas opracowywania koncepcji i rocznego planu pracy:

- ▶ Opracowywanie koncepcji zawierającej zadania roczne, np. kilka zadań na kilka lat, które nie wynikają ze specyfiki pracy przedszkola, z analizy mocnych i słabych stron ani nie są wyrazem strategicznego działania, zmierzającego do uzyskania poziomu pracy placówki równego poziomowi A w odniesieniu do wymagań stawianych przez państwo w *Rozporządzeniu w sprawie nadzoru pedagogicznego*. Konsekwencją takiego ujęcia koncepcji są roczne plany pracy uszczegóławiające zadania roczne, np. związane z edukacją muzyczną czy plastyczną. Takie zadania nie są wyrazem doskonalenia i rozwoju przedszkola. Edukacja muzyczna, plastyczna wynika z podstawy programowej i realizuje ją każda placówka przedszkolna. Co więcej, zadania roczne często są ustalane na skutek luźnych pomysłów nauczycieli, na zasadzie „Dawno nie pracowaliśmy nad...”.
- ▶ Opracowywanie planów pracy na rok bez uwzględnienia koncepcji pracy przedszkola. Oba te dokumenty występują wówczas niejako obok siebie i są całkowicie z sobą niespójne.
- ▶ Opracowywanie rocznych planów pracy bez uwzględnienia wniosków z nadzoru pedagogicznego – biorąc pod uwagę zapis wymagania nr 12 z *Rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego*, jest to błędem.
- ▶ Opracowywanie rocznych planów pracy z pominięciem obowiązkowych lub zalecanych zadań wynikających z analizy przepisów prawa.

Opisane powyżej przesłanki i procedura tworzenia rocznego planu pracy, a także termin opracowania i sposób wdrożenia dotyczą zarówno przedszkoli publicznych, jak i niepublicznych.

Podstawa prawna:

- ▶ *Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty* (t.j. Dz.U. z 2004 r. Nr 256 poz. 2572 ze zm.),
- ▶ *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego* (Dz.U. z 2009 r. Nr 168 poz. 1324 ze zm.),
- ▶ *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 maja 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie nadzoru pedagogicznego* (Dz.U. z 2013 r. poz. 560),
- ▶ *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół* (Dz.U. z 2012 r. poz. 977),
- ▶ *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników* (Dz.U. z 2012 r. poz. 752),
- ▶ *Rozporządzenie z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach* (Dz.U. z 2013 r. poz. 532).

Jadwiga Pytlarczyk

W dziale Wzory opublikowaliśmy fragment przykładowego rocznego planu pracy. Więcej wzorów związanych z planowaniem pracy znajdują Państwo w „Niezbędniku Dyrektora Przedszkola” oraz „Niezbędniku Dyrektora Placówki Niepublicznej”.